

7.2.3 Köken bilgisi

- (35) **soba** *is. (so'ba) Mac. szoba* Bir yeri ısıtmak için içinde kömür, odun veya gaz yakılarak kullanılan bir araç: “*Gözünü soba ateşine dikip ne düşünüyorsun.*” –H.E. Adivar. “*Saç mangala sobadan ateş çıkarıp odanın ortasına koydurdu.*” –M.Ş.Esenal.

avanak *s. Erm.* Kolaylıkla kandırılabilen veya aldatılabilen, aptal, bön.

Türkçe Sözlük, TDK

- (36) **toplama** *is. mat.* Toplama işleminin sonucu, mecmu, yekûn.

Türkçe Sözlük, TDK

- (37) **abone** *is. (abo'ne) Fr. abonné* **1.** Önceden ödemede bulunarak süreli yayınlara alıcı olmas işi: *Türk Dili dergisine abone oldum.* **2.** Peşin para ile bir şeye belli bir süre için alıcı olan kimse: PTT abonesi. Bu derginin üç bin abonesi var. **3. mec.** Bir yere gitmeyi alışkanlık hâline getirmek.

abonelik *s.* Abone veya aboneler için kullanılacak kadar olan: *On bin abonelik telefon santrali.*

Türkçe Sözlük, TDK

- (38) **dağlamak** *(-i) Far. Dāğ+ T.* **1.** Kızgın bir demirle hayvan derisine damga vurmak. **2.** Akan kanı dindirmek veya hasta bölümleri ortadan kaldırmak için vücudun bir yerini kızdırılmış bir metal araçla yakmak: “*Kızgın maşa al da kollarını dağla dese, dağlayacakmışım.*” –O.C.Kaygılı. **3. mec.** (çok sıcak, soğuk veya acı bir şey) yakmak: *Soğuk yüzünü dağladı. Biber ağzını dağladı.* **4. mec.** Acısı yüreğine işlemek.

azarlamak *(-i)* Paylamak, takdir etmek.

Türkçe Sözlük, TDK

- (39) **bertaraf** *zf. Far. Ber + Ar. taraf* Bir yana, şöyle dursun: “*Şaka bertaraf, insanın günaha gireceği geliyor.*” –S.M. Alus.

affetmek, -der *(-i) Ar.'afv + T etmek* **1.** Bağışlamak. **2.** Hoşgörü ile karşılamak, mazur görmek: *Beni affedin, gelemeyeceğim.* **3. (-den)** Görev veya işten çıkarmak..

Türkçe Sözlük, TDK

- (40) **ceza hukuku** *is.* Suç kapsamı içine giren eylemler ile bunlara uygulanacak cezaları inceleyen hukuk dalı..

Türkçe Sözlük, TDK

7.2.4 Bağlam ve kullanım

- I. Kullanım ile kastedilen konulardan biri sözcüğün **kullanım sıklığı**dır. Son zamanlara kadar sözcüklerin sıklığı hakkında bilgiler vermek zordu ama metin bütünceleri çalışmaları arttıktan sonra *Longman Dictionary of Contemporary English* 1995, *Collins COBUILD English Dictionary* 1995 gibi öğrenci sözlüklerinde sıklık bilgileri verilmiştir.
- II. Sözlüklerde kullanım ile ilgili olarak sözcüklerin çocukların hangi çağda kazandıklarına ait bilgiler yani **edinim** bilgileri de yer almaktadır.
- III. Sözlüklerde sözcüklerin içerdiği kültürel değerler hakkında bilgi veren, **hangi durumlarda kullanıldığını** belirten bilgiler bulunmaktadır. Buna bağlı olarak sözcüğe ilişkin **klişelere** yer verilmektedir. Yine aynı çerçevede sözcükler üzerindeki **tabular** verilebilir.

1. Güncellik ya da geçicilik: *eski, kullanılmamakta* vb.
 2. Kullanım sıklığı: *ender* vb.
 3. Bölgesel ya da uzamsal değişiklikler: *Amerikan, İngiliz, Kanada* vb.
 4. Teknik ya da özel alan sözcükleri (alan etiketleri): *astronomi, kimya, fizik* vb.
 5. Sınırlı kullanım ya da “ayıp” kabul edilen sözcükler: *kaba, ayıp* vb.
 6. Hakaret: gücendirici, sakıncalı, aşağılayıcı vb.
 7. Argo
 8. Biçem, işlevsel farklılık ya da ortam: *gayriresmi, konuşma dili, yazınsal, şiirsel, alaylı* vb.
 9. Konum ya da kültürel düzey: *ölçünlü dışı, ölçünlülükten uzak, eğitimsiz* vb.
- (Landau 1989: 175)

ek bilgi 19

Sözlüklerde bağlam ve kullanımla ilgili bilgiler terim ve kısaltma olarak verilmiştir. Çeşitli sözlüklerde kullanılan terim ve kısaltmalar şunlardır:

abartı (pomp. pompous), **alay** (fig. figurative), **argo** (sl. slang), **ayıp** [söz] (taboo), **deyiş** (saying), **yazınsal** (litter., lit. literary), **esk.** [eskimiş] (old, old use, dated, old fash), **hrk.** [hakaret] , **hlk.** [halk ağzından] (col. colloquial), **kaba** (pej. pejorative; vulg. vulgar), **küçültücü** (derog. derogatory), **lehçe** (dial. dialect), **marka** (tdmk trademark), **mec.** [mecaz olarak], **onaylamayıcı** (disapproving), **onaylayıcı** (approving), **örtmece**, **say.** [saygılı konuşma] (fml. formal), **ölçünlü dışı** (nonstandard), **şaka** [yollu] (humor humorous), **takdir** (apprec. appreciative), **tkz.** [teklifsiz konuşma] (infml informal), **uzmanlık** (specialized).

- (41) **bok** *is. kaba*. **1.** Dışkı. **2.** s. Kaba (kaba konuşmada) Hor görülen, tiksiniyen: *Bok herif. Bırak şu bok herifi.* **3.** kaba Güç durum: *Boka batmak. Boka düşmek. İşi boka sarmak.*

ahbap, -bı *ç.is. (ahba:p,-ba:bı) Ar. ahabāb, habīb'in* çokluk biçimi. **1.** Kendisiyle yakın ilişki kurulup sevilen, sayılan kimse: “*Ben yeni tanıdım ama, kızın eski ahbapları imişler!*” –O.C.Kaygılı. **2.** tkz. Seslenme sözü olarak da kullanılır: *Baksana ahbap!*

nanemolla *is.ve s. alay*. **1.** Güçsüz, dayanıksız (kimse). **2.** Çok sık hastalanan, sağlıksız (kimse): “*Nanemollalar gibi boyuna hastalık derken, derdi nedir diye içine vesvese girecek...*” –S.M. Alus. **3.** İşten kaçınan üşengeç..

Türkçe Sözlük, TDK

(42) **hence** /hɛns/; a formal word. You use **hence 1** to indicate that you have just given a reason for what you are about to say ...

ADV SEN
=thus, therefore

nigger /nɪgə/, niggers. Nigger is an extremely offensive word for a black person, especially a Negro.

N COUNT

COBUILD 1990

(43) **damn** /dæm/
a rude word that people sometimes use when they are angry: *Damn! I've lost my key.*

purchase /'pɜ:tʃəs/ *verb* (**purchases, purchasing, purchased** /'pɜ:tʃəst/)
buy something: *The company has purchased three new shops.*

☛ **Buy** is the word that we usually use.

Oxford 1997